

ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР
УНИВЕРСИТЕТІ

ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИСКУССТВ

ШАБЫТ

айлық журналы
ежемесячный журнал
№11 (11) 20.02.2015

ҚҰРМЕТТІ ОҚЫРМАН ҚАУЫМ!!!

Бүгінде өнердің айдыны дамылсыз үрдісте жұмыс атқарып жатқандықтан, күн өткен сайын толассыз жаңалықтардан хабардар болып отырамыз. Алысқа көз жүгіртпей-ақ, өз өнер өрдамызда күніне қаншама іс-шаралар атқарылып, алыс-жақын шет елдерде университет студенттері биік белестерді бағындырып, еліміздің атын шығарып жүргендері жасыратын жәйт емес. Алайда, бұл жаңалықтардың барлығын айына бір рет жарық көретін журналымыздың бетіне сыйғызу мүмкін емес. Сондықтан бұл жолы да өздеріңізге мағыналы, қызықты жұмыстар легін ұсынып отырмыз. Бізбен бөлісер ойларыңыз, көкейкесті сұрақтарыңыз бен тұшымды еңбектеріңіз болса редакция қоржынына жіберуге асығыңыздар...

Құрметпен, журналдың бас редакторы
Гүлім КӨПБАЙҚЫЗЫ

Ағалар алқасы:

«Шабьт» журналының негізін қалаған:

Сығай Ә. Т. - Қазақстанның еңбек сіңірген өнер қайраткері, профессор

Мұсаходжаева А. Қ. - Қазақстанның халық артисі, профессор

Дүйсекеев К. Д. - Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері

Мейрамов Т. У. - Қазақстанның халық артисі, профессор

Мұқанова Р. Қ. - Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері

Нөгербек Б. Р. - Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері, профессор

Юсупова А. К. - өнертану кандидаты

Редакция мүшелері:

Бас редактор: Гүлім Көпбайқызы

Редактор: Камила Габдрашитова

Тілшілер: Қуат Ежембек

Мирас Әбіл

Нұрислам Абдил

Александра Поршнева

Евгений Лумпов

Амина Габдрашитова

Дизайнер: Ахат Азтай

Фототілші: Досжан Аяған

Редакцияның мекен жайы:

Байланыс телефоны: +77756282848, +77751393919

Редакциялық басылым бөлімі

Мекен жайымыз: Астана қаласы, Тәуелсіздік даңғылы 50, 2 қабат №237 а

E-mail: shabyt_zhurnal@mail.ru

МАЗМҰНЫ СОДЕРЖАНИЕ

М. Әбіл	4	ТАРИХ ТОҰЫ – ТЕАТРДА !!!
А. Қонақбаев Н. Абдулла С. Балтабек	6	БҮГІНГІ ҚАЗАҚ КИНОСЫ КӨҢІЛДЕН ШЫҒА МА?..
Д. Жәлелов	9	МҰҚАФАЛУ МАҚАТАЕВҚА АРНАУ
А. Айтжан	10	«СЫН САРДАРЫН» ЕСКЕ АЛДЫ АДАЛДЫҚТЫ АРҚА ТҰТҚАН ҚАЛАМҒЕР
Ә. Тоқсанбек	12	ЕСТЕ ҚАЛҒАН «ЕС – АҰМАҚ»
Ж. Дәуіт	13	БЕС ЖҰЛДЫЗ
Н. Әбділ	16	КҮНДЕЛИКПЕН КҮБІР
А. Өшімбек	18	ӨНЕР КӨКЖИЕГІ
	19	В КРУГУ ШАБЫТА
	22	KinoMUZA
Д. Амренова	23	ART GALLERY
	30	
А. Оспанова, Д. Усенова, Н. Бекбасова	24	О, КИНО!
Е. Гиль	26	РАЗМЫШЛЕНИЕ НА ТЕМУ: «РОЛЬ МУЗЫКИ В СОВРЕМЕННОМ ОБЩЕСТВЕ»
Э. Хайдарова	27	70 – ЛЕТИЮ ВЕЛИКОЙ ПОБЕДЫ ПОСВЯЩАЕТСЯ
А. Габдрашимова	29	ЗАПИСКИ ИСКУССТВОВЕДА

Тарих тойы – театрда !!!

Елордалық Қ. Қуанышбаев атындағы Мемлекеттік академиялық қазақ музыкалық драма театры Қазақ хандығының 550 жылдығына арналған «Абылай ханның арманы» атты тарихи драмасын ұсынды. Белгілі жазушы Думан Рамазан дүниеге әкелген бұл туындының қоюшы режиссері Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері – Болат Ұзақов. Тарих тойының үш жүздің басын қосқан ұлы бабамыз Абылаймен бастау алып жатқаны зор қуаныш. Абылайдың арманы осы азаттықтың ақ туы желбіреген бейбіт күндер емес пе еді?! Қойылым тарихын танытын, откенін ор тұтатын әр қазақтың жүрегіне рух, санасына серпін, жан-дүниесіне жігер берері сөзсіз. Қоюшы суретші Берік Бурбаевтың безіндірген сахна көркі козді бірден баурады. Шымылдық алғаш ашылған мезетте, өрмекшінің өрмегіне ұқсас тормен бүкіл сахна көмкеріліп тұрған сәтіне көзіміз түседі. Белгілі сазгер Еділ Құсайыновтың жан дүниесінен туған дала жаңғырығы, ғасыр үнін жеткізетін әуезді әуендер естілген сәтте, әлгі тор жоңғар қонтайшысы Қалдан Сереннің салтанатты сарайына айналып шыға келді. Аң аулап, саят құрып жүрген сәтінде қапыда қалмақтардың қолына түсіп қалған Абылайдың жоңғар ордасындағы еңсесін тік ұстап ханға лайық болмысты, табиғатындағы тектілікті актер Қуандық Қыстықбаев иланымды жеткізді. Ол кейіпкердің психологиялық көңіл-күйін шебер жеткізуімен қатар, сырт пішінін де келісті жасаған. Сондай-ақ, характер ерекшелігін терең түсініп жан дүниесімен беріле, шынайы шеберлікпен шабыттана кескіндеді. Оның қазақ халқының қамын жеген қайғысы жатқандай сезілетін қырлыға шыққан дауысы жан тебірентеді. Актердің байсалды да, салмақты қимыл-қозғалысынан алысты барлаған көз жанарынан шын Абылаймен жүздескендей әсер алдық. Абылайдың серігі, Жолбарыс сұлтан актер Жәнібек Мұсаевтың орындауында жігері жалын атқан, қызуқандылығымен қоса қайсар батыр типтес. Зор дауысты, батыр бітімді Жәнібек-Жолбарыс өзінше кескін тапқан. Қонтайшы - Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері Жанқалдыбек Толенбаев кейіпкер кескіндеуіндегі шексіз, шетсіз шеберлігі мен ой тереңдігі жан-дүниенді қозғайды. Әрбір бет-жүзінің құбылысында, сөйлеу мәнерінде, сахнадағы үзеңгілестерімен қарым қатынас жасаудағы зейінділігінде, көркем мәтіннің мазмұнына мән бере бойлауында үлкен мән жатыр. Ауру шарпыған алақанын ешбір естен шығармай шынайы сезінін, ойната білуі оның зейінділігі. Бұл сол кер замандағы жоңғар халқының болашағына алаңдап, жаны мұңға малынған қонтайшының жан айғайын табиғи жеткізуге көмек беретін актер шеберлігінің жемісі. Ол бірсарындылыққа ұрынбай бірінші, екінші, тіпті үшінші кезектегі үн үлгілерімен жұмыс жасады. Нәтижесінде қандай ғажап билеушінің образы шықты. Қойылымның кейбір сәттерінде халық ойран-топан күлкіге кенеліп, сүйсіне қарап отырғанын байқаймыз. Ол күлкіні тудырушы қытай елшісі На-Вангты бейнелеген Дастан Әлімов еді. Оның аласа бойы мен тамаша ойыны айлакер, қуақы, шеттен тыс ақылдылығын табиғи күлкі тудыра отырып,

ӨНЕР ӨРІСІ

шынайы суреттеді. Абылайдың алдында адам бейнесіндегі «айдаһар» тұрғанын Дастанның кекесін күлкісінен, алдамшы жанарынан аңғармау мүмкін емес. Ал, Ержан Нұрымбет мансап жолында неден бөлсын тайынбайтын Әмірсананың типтік бейнесін өзіне лайық кескін-кейіпімен, айқын даралап көрсете білген. Жалбы (Қасымхан Бұғыбай), Топыш (Айман Қарпсейітова), Қазыбек би (Аманжол Молдахмет), жалпы театр ұжымы аз еңбектенбегендіктерін көрсете білді. Спектакльдегі бұл аталғандардан басқа да үлкенді-кішілі эпизодтық бейнелер де өздеріне лайықты жүкті өз дәрежесінде көтеріп тұр. Сахна декорациясы киім, бұйым жиһаздары да бай, сол тарихи дәуір ерекшелігіне сай көрнекті келісім тауып тұрғандай. Тор - метафора. Ол біресе хан сарайы, кейде Абылай тоғытылған зындан, енді бірде соғыс алаңын суреттейді. Бұл еркіндікті, азаттықты аңсаған Әбілмансұрдың жан дүниесінің көрінісі іспетті әсер етеді. Қытайларға қарсы соғыспақ ниеттегі Абылайға өз халқының билері мен батырлары, тінгі ақылшысына айналған Бұқар жыраудың өзі батырлық болмысын биіктеткеннің орнына көңілін құлазыттар жыр арнағанында Абылайдың еңсесі түсін, рухы төмендегенін сол тордың әр адам сөйлеген сайын төмен қарай құлдилай беруімен жеткізе білген – Болат Ұзақов. Киім үлгісінің суретшісі Шынар Елембаеваның еңбегін де ескерген жөн. Топыш сұлудың сыртқы келбеті немесе батырлардың сауыттырынан, ең бастысы спектакль финалында хан сайланған Абылайдың бас киімі мен шапанын киген Қуандық Қыстықбаев шын Абылайдың кітаптағы суретінен айнымай қалды. «Мемлекеттің күштілігі – мықты бір орталықтанған биікке бағынуында, халықтың бірлігінде екен! Сонда ғана еліміз бен жеріміздің тұтастығын сақтап қала аламыз. Менің арманым бүкіл түркі жұртының басын қосып алынбас тас қамалға айналдыру!» дейді кең даланың көсемі, қазақтың қайсар ханы Абылай «тар» сахнаның төрінен үн қатып. «Браво!» деп айқайлайды («Бәрекелді!» деудің орнына) асқақ Абылайдың ұрпақтары...

Мирас ӘБІЛ,
театртану мамандығының 4 курс студенті
профессор Ә. Сығай шеберханасы

Бүгінгі қазақ киносы көңілден шыға ма?..

Қазіргі қазақ киносының жағдайы қалай? деген сұрақ бүгінде жалпы жұртшылықты толғандыратын маңызды мәселелердің бірі болып отыр. Бірі мақтаса, бірі даттайды. Мақтағаны – шедевр боларлық дүниені жарыққа шығарғандығының айғағы емес, даттағаны – әсірелеп, төмендету деп түсінбеген жөн. Барлығы да болашақ киногерлерге дұрыс бағыт беру қамы ғана. Ендеше, өнер қайраткерлері мен сыншылар қауымы не айтады екен? Назар аударалық!

**Бауыржан Нөгербек,
кинотанушы, өнертану кандидаты, профессор, «Өнертану»
кафедрасының меңгерушісі**

- Қазіргі қазақ киносы туралы не айта аласыз?

- Қазіргі қазақ киносы жақсы дамуда. Түсіріліп жатқан фильмдер авторлық, мемлекеттік тапсырыспен түсірілген және коммерциялық сияқты негізгі үш бағытты қамтиды. Оның үстіне кейбір жас режиссерлердің фильмдері шетелге шығып, жүлделер алып жатыр. Ішінде Әділхан Ержановты ерекше айтуға болады. Олардың алдындағы Серік Апырмов, Дәрежан Өмірбаевтар да жаңа фильмдер түсіріп, бүгінгі кинода өзіндік қолтаңбасын қалдырып жүр. Қазіргі қазақ киносында үш ұрпақ бар: Сатыбалды Нарымбетов пен Болат Шәріповтерді аға буын өкілдері десек, «жаңа толқынның» режиссерлері ортаңғы буынға жатады, кейінгі буын – жастар. Қазіргі анимациялық киноның да жағдайы жақсы. Адай Әбелдиновтің жақсы фильмдерін көрдік. Бірақ, қалай десек те, телевизиялық киноның, сериалдардың кемесі өрге жүзіп тұр. Әрине, олардың кәсіби деңгейі әртүрлі, сонда да көрерменнің сұранысына жауап бере алады.

Тарихи фильмдерді түсіру жайлы бізге тапсырма берілуде, бірақ, ол жағы оңай емес. Өйткені ондай фильмдерді түсіре алатын мықты режиссерлер жоқтың қасы. Мысалы, бұрын «Отырардың күйреуі» деген жақсы фильм түсірілді. Оның жақсы шығу себебі – сценарийін Герман Кармелита атты танымал сценарист жазып, оған басқа да белгілі режиссерлер мен кино мамандары атсалысты. Ал, одан кейінгі фильмдердің аты аса шыға қоймады, соның ішінде көбімізге белгілі «Көшпенділерді» айтуға болады. Мүмкін, «Жаужүрек мың баланы» толық жақсы деуге болар еді, бірақ мұнда көпшілік (массовка) қатысатын көріністер аздау. Сол себептен, болашақта бұндай фильмдердің қалай шығатыны, кім түсіретіні де үлкен сұрақ деп ойлаймын. Оны түсіру бір бөлек қой, ең бастысы жақсы драматургиясы, сценарийі болуы керек.

- Бүгінгі күні елге неліктен көңіл көтеруге арналған, «жеңіл» фильмдер ғана өтімді?

- Бұл – бүгінгі күннің ғана мәселесі емес, үнемі солай болған жағдай. Жалпы, комедиялық және мелодрамалық фильмдер көрерменді баурап алатыны белгілі. Сол себептен ондай фильмдердің кең таралуы, оған түскен актерлердің танымал болуы – заңды құбылыс. Негізі, көрермен кинотеатрға демалу үшін барады. Оның терең ойға батып, күйзеліске түскісі келмейді. Күні бүгінге дейін бұл жанрлардың қатты дамуының да себебі – осы.

Ал, егер біз авторлық киноға, жалпы Cinema Art деген ұғымға жақын фильмдер түсіретін болсақ, оның өзінің арнайы көрермені болуы керек. Ондай көрерменді мектеп жасынан, тіпті балабақшадағы кезінен бастап тәрбиелеу қажет. Бір қызығы, біздің Дәрежан Өмірбаевтың фильмдері Францияда рейтинг бойынша жоғарғы сатыға шыққан. Тіпті, прокат жағынан да. Былай карағанда, көрерменді онша қызықтыратын фильмдер де емес. Бірақ, ол жерде киноға көзқарас өзгеше. Киноның туған жері де Франция екенін білесіздер. Халықаралық Канн кинофестивалі де сонда өтеді. Олардың шығармашылық деңгейі жоғары фильмдерді көруге тырысатыны байқалады,

ондай фильмдерді жарнамалайтын, көрсететін әдейі ұйымдары бар. Сонын арқасында Д. Өмірбаевтың фильмдері «Аватардың» алдына шығып кетті. Адамның ақылына сыймайтын дүние секілді. Бізде «Аватар» бірінші орын алып жатса, Францияда отандық режиссерлеріміздің фильмдері бірінші орын алып жатыр. Сол себепті, бәрі көрерменді оқыту, дайындауға байланысты. Өкінішке орай, біздің білім беру мекемелерінде кино өнері, жалпы өнер туралы дәріс өте аз беріледі, сондықтан көрермендер күрделі фильмдерді көруге дайын емес. Мұндай фильмдер көлеңкеде калып жатыр.

Сұхбаттасқан: **Айбар ҚОНАҚБАЕВ**,
кинотану мамандығының I курс студенті
доцент Н. Мұқышева шеберханасы

Бақыт Нұрпейіс,
өнертану докторы, ҚазҰӨУ «Өнертану» кафедрасының профессоры:

- Қазіргі қазақ киносы жайлы не айтасыз және ондағы кейіпкерлерге көңіліңіз тола ма?

- Қазіргі қазақ киносы туралы зерттеп жүрмегеннен кейін жалпылама пікір білдіруге болмайды. Өйткені, бүгінгі қазақ киносының бағыт-бағдары, ондағы басты тенденциялар арнайы зерттеуді талап етеді. Әрине, заманның биік талаптарына жауап беруге деген талпыныстар жоқ емес. Бірақ, бір кездегі «Қыз Жібек», «Атаманның ақыры» т.б. фильмдер сияқты елді дүр сілкіндіретін фильмдер бар деп айта алмаймын.

- Театр өнерінде немесе кино саласында болсын жаңа кейіпкерлер бар деп ойлайсыз ба?

- Театр мен кино өнерінде жаңа бейнелер бар. Олардың барлығын түгендеп шығу мүмкін емес. Ең бастысы, бүгінгі заманның кейіпкерлері өрекет етеді. Біз өз замандастарымызды толғаныс-күйініштерін көріп жүрміз.

- Заманауи кино өнерінде, сыншы ретінде, жетіспеушіліктер мен ерекше тұстары жөнінде айта кетсеңіз.

- Заманауи кино өнерінің жетістіктері ретінде бұрын қозғауға болмайтын тақырыптарға батыл бара алғандығы дер едім. Ал, жетіспей жатқан тұстарына жастарды патриоттық рухқа баулитын фильмдер түсірілмей жатыр. Біз өзіміздің бай тарихымызды кино өнері арқылы насихаттай алмай отырмыз. Бұл жағынан оңтүстік Кореядан үйренеріміз көп. Көптеген фильмдерден ұлттық мінез, ұлттық даралықтар көрінбей барады. Бұл да ойлантады.

- Қазіргі қазақ сериалдары жайында айтар ойыңыз қандай?

- Қазіргі қазақ сериалдарының көркемдік сапасы орташа деңгейде. Фильмдердің сценарийі мен актерлердің ойыны, продюсерлік, операторлық жұмыстары, режиссурасы көңілден шықпайды.

- Режиссерлер мен актерлерге, өнер жанашыры ретінде, қандай кеңес берер едіңіз?

- Режиссерлер мен актерлер сыншылардың ақыл-кеңестеріне зөру емес. Өз жұмыстарына берілген мамандар қашан да ел-жұрттың көңілінен шығатыны әлдеқашан дәлелденген.

- Өзіңіз де білетін боларсыз, кино мәселесіне келгенде көптеген режиссерлер драматургияның қазіргі таңда ақсаңдап тұрғаны жөнінде жиі айтады. Сіздің пікіріңізше, драматургия бізде шынымен төмен деңгейде ме? Сонымен қатар, кино шығармалардың сюжеті мен мән-мағынасының соншалықты сұйықталып кеткеніне драматургтер мен сценаристтерге айып таға аламыз ба?

- Соңғы жылдары әдебиет пен өнер қайраткерлері драматургия мен сценарийлерге қатысты мәселелерді үнемі көтеріп жүр. Әлем театры мен киносының тарихынан барлығымызға жақсы

мәлім драматургия мен сценарийсіз аталған өнер түрлері алға баспайды. Қазіргі кезде біздің драматургиямыз немесе сценарийіміз жоқ деп айта алмаймыз. Бірақ, жаңа драматургия мен сценарий керек. Жас драматургтер мен жас сценарийстер көріне алмай жатыр. Алдағы уақытта оларға қамқорлық жасап, өзге мемлекеттерден біліктіліктерін көтеруіне жағдай жасаған дұрыс.

Сұхбаттасқан: Нүргүл АБДУЛЛА,
кинотану мамандығының 3 курс студенті
доцент Н. Мұқышева шеберханасы

**Бекболат Тілеухан,
әнші, Қазақстан Мемлекеттік сыйлығының иегері:**

- Сіз Парламент мәжілісінің депутаты болып тұрған кезіңізде кино жайлы сыныңызды айтып, назыңызды білдірген едіңіз. Бүгінде сол айтқандарыңыздың нәтижесін көрдіңіз бе? Қазір көрініс беріп жатқан қазақ фильмдеріне көңіліңіз тола ма?

- Қазір демократия заманы. Кім не түсірем десе де өз еркі. Әйтсе де, сол сын-пікірлерден кейін нәтиже шықты деп айта аламын. Қазақты сондай бір сорақы, масқаралайтын «Ирония любви», «Келін» сияқты фильмдер одан кейін шыққан жоқ. Яғни, нәтиже деген осы. Сол кезде Парламенттің пәрменімен «Жау жүрек мың бала» фильмі жарыққа шықты. Ол қазақтың рухын көтеріп тастаған сияқты болып көрінеді. Жалпы, кинематографияда қазақты тәлкек қылуға, қазақтың руханиятын қорғаудан гөрі қорлауға алып кеп түсіретін режиссерлердің легі жоқ емес, бар! Бірақ, қоғамда айтылатын сын-пікірлердің арқасында біраз аяқ тартып қалғанын да байқаймыз. Әйтеуір, ақырындап ала-құла кейіпте қазақтың кинематографиясы дамып келе жатыр деуге болады.

- Қазақ көрермені ретінде режиссерлерден қандай кино түсіруін тілер едіңіз? Көк жәшігіңізден қандай фильм көргіңіз келеді?

- Әрине, бізде жақсы тарихи фильмдер бар. Дегенмен, Эльдар Рязановтың өте нәзік, юморға толы, өміршең, Георгий Данелияның өткір, қышыған жерді дөп басатын фильмдері сияқты киношығармалар әзірге бүгінгі қазақ киносында болмай отыр. Жақында өзбектің бір фильмін көрдім. Олардың киносы бізден бір шама озып кеткен сияқты болып көрінді маған. Байқасаңыз, киноның астарында саясат жатады. Мәселен, Америка өзінің белгілі бір саясатын жүргізер алдында Голливуд кино шығара бастайды. Өзіңіз білесіз – Америка мен Ресей өзара қырғи қабақ. Жақында ғана өзім көрген бір фильмде Кремльді жарып тастағанына куә болдым (фильмнің атын ұмытып отырмын). Сол сияқты қазақ руханиятына қазақ киносы арқылы шабуылдар жасалып жатқан фильмдер де кездеседі. Қазақты барынша бақсы ғып, көп құдайшыл етіп, мұсылман емес етіп көрсетуді көздеген фильмдер легі бет алып бара жатыр. Соның бірі – «Шал» фильмі. Мұсылман адамға төн емес сөзді шалдың аузына салумен қазақтың дініне қиянат жасайды.

- Бекболат аға, ұлттық кино қатарында қандай фильмдерді атар едіңіз?

- Бүгінгі қазақ фильмдерінен «Ағайындыларды» ұлттық шығарма дер едім. Баяғыда бір шал болыпты, оның үш баласы бар деген сияқты принцип сақталып жасалған фильм ғой. «Тақиялы періштені» ұлттық негізі бар фильм деп айтуға болады. Мәселен, балерина билегенде апаның бетін жауып ұялуы сияқты тұстарында қазақтың менталитетін көрсете білген.

Сұхбаттасқан: Серікбай БАЛТАБЕК,
кинотану мамандығының 1 курс студенті
доцент Н. Мұқышева шеберханасы

Мұқағали Мақатаевқа арнау

Даналықтың сүтін еткен – ана тілі

Тілім менің бақ отаудан түлеген,
Түлеген тіл қуат алса тірі өлең.
Ана тілім, ұлы Абайдан бата алып,
Шыңғыстаудың бөктерінде түлеген.

Ана тілім қымыз ішіп жайлаудан,
Босағандай езгі өмір айдаудан.
Асан қайғы бабасына қосылып,
Дана тілім көшпендіге айналған.

Аман қалған асау толқын сойылдан,
Менің тілім хақ төріме қойылған.
Дара тілім желдей ескен жүйрік қой,
Сарыарқаның даласында жайылған.

Көмейімнің көрінгендей кеңдігі,
Ана тілдің асқақтайды ерлігі.
Махамбеттің серігіндей баба тіл,
Аттан түспей басылмайды терлігі.

Қазағыма жағылғандай тағы үміт,
Бұл өлкенің жомарттығын таныдық.
Ақиық тіл жалғызсырап жүргендей,
Мұқағали өлеңдерін сағынып.

Арда қазақ, жыр жазбаған жүдеген.
Жыр болмаса, сыр болмаса түнерем.
Ана тілім, дара тілім бақ тілім,
Даналықтың сүтін еміп түлеген.

Алаштың ұлы

Өр ақыным,
Жыр – ақиық жырау, ер
Тобылғы торы құлагер.
Екпіні оттай қаулаған.
Бабамнан жеткен мұрагер.

Қоңыр жыр, қоңыр дәптерің,
Сағынған шығар бапкерің.
Көпірдей жалғап өттің ғой,
Өмір мен өлең өткелін.

Жыр бәйгеде,
Мұқағали көсіледі жазыла.
Онда болмас بازیна.
Ақын мұрасы тауыспас,
Қырық нарға артқан қазына.

Тақымға салып,
Өлеңдей биік олжасын.
Құлашын жайып қорғасын.
Қоңыр үн алып аумақты,
Қоңыраулатып толғасын.

Өлең – ғұмыр,
Бабамнан алған тәбәрік.
Қайнайды қанға таралып,
Мұқағалиша сөйлейді,
Шындыққа тура қадалып.

Жыр – Әнұран!
Кеудене нұрдай күйылған,
Ол – ақын айнымас күйыннан.
Алладан келген қоңыр үн,
Алаш ұлына бұйырған.

Дәулет ЖӘЛЕЛОВ,
Л.Н.Гумилев атындағы
Еуразия Ұлттық университеті
«Филология» факультетінің студенті

«Сын сардарын» еске алды

Қазақ театр өнерінің дарабозы, мәуелі бәйтерегіне айналған, марқұм Әшірбек Төребайұлын өзі өмірінің соңғы кездеріне дейін қызмет жасаған Өнер ордасы (Қазақ Ұлттық өнер университеті) сағына еске алды. Ағымдағы жылдың қаңтар айының 22-ші жұлдызында «Ес-аймақ» мәдени-танымдық пікірталас бірлестігі өзінің кезекті жұмысын Қазақстанның еңбек сіңірген өнер қайраткері, Қазақстан Республикасы Мемлекеттік сыйлығының, Тәуелсіз «Платиналы Тарлан» сыйлығының лауреаты, «Құрмет» орденінің иегері, аудармашы, педагог **Әшірбек Төребайұлы Сығайдың** рухына арнады. Ж. Жабаеватындағы үлкен концерт залда өткен «Сыннан сыр түйген шебер» атты еске алу кеші көпшіліктің көңілінен шығып, келген көрермендер дән-разылықтарын білдіріп жатты. Қолға алған шаруаны, соңына шейін апармай тыңбайтын жалында жастардың еңбегі ел есінде қалары хақ. Енді, осы сағынышқа толы сырлы кеш жайлы бірер сөз. Кешке қатысқан университет басшылары, Әшірбек ағамыздың жанұясы, одан аса талантына бас ұрған құрметті көрермендері оқылған жүрекжарды жырлар мен тебірең тартылған күйлерге құлақ түріп, Әш ағамызға деген сағыныш-мауықтарын басты. Барша қауымның жанарында сағыныш лебі есіп тұрды. Өйтпегенде ше?! Әшірбек Төребайұлы әр қазақтың жүрегінде. Қашан да де солай болып қала бермек.

Әуелгі кештің әлқисасын өз естелігімен бастаған Қ.Р Мемлекеттік сыйлығының иегері, жазушы-драматург, профессор Әкім Ұртайлы замандасы, рухани досы, «жігіт» деп мойындаған Ә. Сығай жайлы жүрекжарды ойымен бөлісті. Одан әрімен дәстүр бойынша «Ес-аймақтың» төрағасы, тұрақты жүргізушісі М. Әбіл сөз тізгінін берік ұстап, еске алу кеші жалғасын тапты. Кештің бас жағында өнертану ғылымының докторы, театртанушы Б. Нұрпейіс Ә. Сығайдың өнер жолынан

сыр шертетін баяндамасын көпшіл қауымға ұсынды. Саңлақ сыншының төл рухани шөкірттері жүрек түбінен шыққан жыр-шумақтарын сахна төрінде төгілті, ұстазға деген ыстық сағыныштарын бір ауыз жырмен жеткізді. Сондай-ақ, елордалық қос Қалжеки театры (Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері Н. Өтеуілов, Е. Нұрымбет, Қ. Қыстықбаев) мен Жастар театрының («Дарын») Мемлекеттік жастар сыйлығының иегері Ә. Ахметов, Д. Серғазин) белді артистері белгілі ақындардың Әшірбек Төребайұлына арнаған өлең-жырларды өзіндік өрнегімен сахнада түрлендіре білді. Тіл бітірді. Сахна төрінен үн қатты. Бұдан басқа университет студенттері, талаптары таудай Е.Тілеулі мен Ф. Ердібаявалар күй пашуларын тарту етті. Сол сияқты 2 курс драма театры актері (Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері А. Омар шеберханасы) мамандығында оқитын жас таланттар театр сыншысының кітаптарынан алынған театр мен талант мәні және актер өнері, режиссер шеберлігі хақындағы кәсіби ой-толғамдардан құрылған «Жүрегің тоқтамасың, Театр!» атты сахналық композиция ұсынып, жиылған қауымның ықыласына бөленді. Фойеде оқу ордамыздың кітапхана қызметкерлері Әшірбек Төребайұлының еңбектерін жинақтап, кішігірім көрме даярлады. Осы кештің басы-қасында жүрін, атсалысқан «өнертану» ғылымының магистрі, оқытушы А. Қадыралиева мен «өнертану» ғылымының магистранты Б. Нұрғалиевтердің еңбектерін баса айтып кеткен жөн. Кеш соңы режиссер Қ. Өмаровтың «Сын сардары» атты Әшірбек Төребайұлы жайлы көзі тірісінде түсірілген деректі фильмімен жалғасты.

Саф алтындай қазақ өнерін, соның ішінде «театр» деп аталатын күрделі көшгі тоқтатпай, ілгері жалғастырушы, шын жанашыры ретінде танылған талантты тұлғаны есімі халықтың

жадында мәңгіге сақталары хақ. Жақсының аты өлмек емес. Соңынан жасаған игі істері мен төлағай табыс, қажырлы еңбегі қалғанда Сығай Әшірбек Төребайұлының есімі ешқашан өшпек емес. Баршамызға аманаттап кеткен ұлы дүниелерге қиянат жасап алмайық, ағайын..

Адалдықпен арқа тұтқан қаламгер

«Ауызымызды аша алмайтын кеңес заманында, біз шындықты жасқанбай қатты-қатты айттық. Ал нағыз айтатын тәуелсіздік уақытында ешбіреуі әділдікті дөп басып батырып айта алмай жүр» деп, жүрегін сыздата ашына сөйледі төрден Әкім Тарази. Бұл ақпан айының 23-ші жұлдызында «Ес-аймақ» мәдени-танымдық пікірталас бірлестігінің кезекті отырысында қонақта болған Әкім Ұртайұлының айтқан жүрекжарды сөзі еді.

Өз дәстүрінен жаңылмаған «Ес-аймақ» бірлестігі осы айдағы отырысын ҚР Мемлекеттік сыйлығының иегері, Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері, профессор, жазушы-драматург **Әкім Ұртайұлы Тарази** шығармашылығына арнады. Кеш тізгінін әдеттегідей М. Әбіл ұстады.

Қазақ әдебиетінің ақсақалына айналған қарымды қаламгердің шығармашылығы қай кезеннің болмасын оқырмандарын қызықтырып келеді. Сүбелі қолжазбаларымен сусындап, қызуғышылық танытып, түп етектен білім-танып жүрген оқырман қауымның біразы осы кештен табылуы заңды құбылыс еді. Солай болды да. Жиылған қауым шығармалардағы кейіпкерлерден

бастап, драматургия хақында, қоғамдық мәселелер, тінті дерлік актерлік өнер жайлы ұзынды-қысқалы, мәнді де мағыналы сауалдарға кейіпкер тарапынан қомақты жауаптар алды. Университет қабырғасында тәлім алып жүрген талантты жастардың өнеріне де кезек берілді. Дәстүрлі өуезді ән өуелеп, қобыз қоңыр үніне тәнті бөлді көпшілік қауым. Автор шығармашылығынан болашақ актерлер көрініс дайындағандары тағы бар. Ешқандай кәсіби режиссердің көмегінің өздері сахналық әрекеттерін әзірлеп, сөз қақтығыстарын реттей білген жас өрендердің көрсеткен өнері шыны керек ерекше түрде көрінді. Тартымсынбай, тайсақтамай көрсеткен өнерлеріне

сарқылмас шабыт тілегіміз келеді.

Естіп, білгенімізден гөрі тындап аларымыз көп еді... Әттең, уақыт шіркіннің біздің ырқымызға бағынбайтыны рас. Бірақ, бұл кештен ешкім құр ойлы қайтпады. Санасына сіңірді едәуір дүниені, ойын толықтыра түсті мағыналы сөздермен... Өмір бойғы рухани азық болары хақ.

Әкім Ұртайұлының мына қоғамға бергенінен берері көп әлі де. Автор жақтан құнды еңбектер жазылып, оқырман-қауымның жан-дүниесіне жетіп, сұранысқа ие болып жатса, бұдан асқан бақыт бар ма деп қаласыз?! Ендеше, келген қонағымыздың деніне саулық тілеп, жазарыңыз көп болсын демекпіз. Талант тұғырында мәңгілік тіл қата бергейсіз...

Арман АЙТЖАН,
театртану мамандығының 4 курс студенті
профессор Ә. Сығай шеберханасы

Есте қалған «Ес-аймақ»

- ЕНУ?

- Иәә!

- Бірден алтыға көтеріліңдер. Сосын беске. Сәндер көретін нәрселер сол жақта.

- Ооо, қыздар кеттік. Алтыны бас, алтыныны...

- Туу, міне жеттік. Ол кісі біздің ЕНУ-ден екенімізді қалай біліп қойды екен, ә?!

- Ммм... (есіктен басымызды сығалап тұрмыз)

- Келіңдер, келіңдер! ЕНУ-денсіңдер ме? Келіңдер, жайғасыңдар. Мынау біздің сабақ

Қазақ Ұлттық өнер университетінде Әшірбек Сығай негізін қалаған «Ес-аймақ» атты мәдени-танымдық пікірталас бірлестігінің ұйымдастыруымен Әкім Таразымен кездесу болады дегенді естіп, группадағы қыздармен өнер ордасына келдік. Кездесуден алған әсерімізді, «Шабыттың» аурасын сөзбен жеткізу мүмкін емес. Ауызмыз ашылып жүргендіктен, «Шабыттық» емес екенімізді көрген адам бірден түсінетін еді.

Әкім ағамен кездесу аяқталған соң естелікке суретке түсіп, «Шабытты» аралап та үлгердік. Қонаққа «ішкі ас үйдің» мән-жайы қашан да қызық қой. Кітапханадан бастадық. Ондағы апайлар бізді алтыншы қабатқа жібермесі бар ма! Бірден ол жерге жеткеніміз тегін емес екен. Дәлізде шулаған балаларды, жартылай киінген, жамау нәски, трикомен жүгірін жүргендерді көріп, өзіміз біртүрлі ыңғайсызданып та қалдық. Сөйтсек, кезекті сабақтарына дайындалып жүрген бөлашак актерлар екен. Әр есікті бір сығалап, дауыс шыққан жаққа ұмтылып қоямыз.

- ЕНУ-денсіңдер ме?

- Мхм...

- О, келіңдер, жайғасыңдар. Мынау біздің сабақ оқитын жеріміз. Мынау тобымыз. Қай факультетте оқисыңдар?

- Журфак...

- Ооо, сұрақтарың болса...

Осындай диалогпен таныстығымыз басталды да, әрі қарай әңгіме түрі еркін форматқа ауысты. Бізді жылы шыраймен қарсы алғандар ҚР еңбек сіңірген қайраткері, профессор Омар Ақыш Қоңыртауұлының драма бөліміндегі 2 курс студенттері екен. Шеттерінен өнерлі балалар екені көрінін-ақ түр. Сөйлегендерінің өзін театр дерсін, шіркін! Еш қысылмастан гитарамен ән айтып сала жөнелді. Студенттердің ұйымшылдық қасиеттеріне қатты таң қалдық. Мүмкін, қонақ алдында актерлік қабілеттерін пайдаланып, өздерін солай көрсетті ме? Жо-жоқ, өлай ойлаудың өзі бекер! Бойларында бір жасандылық көрінбейді.

О, Құдайым! Құдды бір анадан, бір әкеден туғандай-ау! Бөлашақтағы армандары – осы бір топ болып театр ашу. Несі бар, өл жақсы емес пе?! Асыл армандары орындалсын деген тілегімізді жасырмадық. «Шабыттың» аты айтып тұрғандай, мұндағының бәәәәрі шеттерінен өнерлі. Бірінші бірі асып түседі. Араларында акындар да жетерлік.

ҚР еңбек сіңірген қайраткері, профессор
ОМАР АҚЫШ ҚОҢЫРТАЙҰЛЫНЫҢ
шеберханасы

Топ кураторы -
Өнертану ғылымдарының магистрі
БІРІМҚҰЛОВ ЕРНИАЗ РЫСҚҰЛЫ

әңгіме

БЕС ЖҮЛДЫЗ

басы өткен санда

Осы апта, қателеспесек, емтихан аптасы болды. Себебі, дәлізде әр кабинет есігінде топтардың аты мен сабақты тапсыру уақыттары жазылған екен. У-шу. Әсіресе бесінші қабатты айтсаңызшы. Бұрышта біреуі баянда ойнап отырса, енді бірі қобызын тартып, біреулер саксофонын құшақтап, келесісі әндетіп, біреуі домбыранын құлағында ойнап отыр... Әрқайсысы бір-бір аспаптан арқаларына іліп алған. Қандай әлемге келдік деп таңданғанымыз рас. Біз универде тыныштыққа үйренген адамдармыз ғой. Мұндай музыкалық аспаптар түгілі, қоңыраудың үніне жүйкеміз шыдамай тұрады)))

Бірінші қабаттағы Ж. Жабаев атындағы үлкен залда оркестр ойнап, бір топ студенттер билеп жүр. Сабақтары солай өтеді екен. Рахат, ә! Біздікіндей іш пісіп, төрт қабырғаға қарап отырмайсың) Өнер ордасына тегіннен тегін, екіншісі бірі түсе бермейтінідігіне тағы да көзіміз жетті. Сырт көзге, «ЕНУ-дің студенттері дым көрмеген екен!» деген пікір қалдырып кеттік пе деп, өзіміздің ыңғайсызданғанымыз да жасырын емес.

Р.С. Әркім бір арманның жетегінде келген. Әрқайсысы бір-бір шыңды бағындырсам, биіктен көрінсем дейді. Әрқайсысысының жүректерінде ата-ананың үкілеген үмітін ақтасам деген мақсат бар. Жігіттер, қыздар, асыл армандарың орындалып, ата-аналарыңның ақ батасымен биік белесті бағыдыруларыңа тілектеспіз және солай боларына сенеміз! Сендердей жастар жерде қалмайды! Себебі, ұшам деген қанатқа – дүние кең! Қанаттарың талмасын!

Әйгерім ТОҚСАНБЕК

Еуразия Ұлттық университеті
журналистика мамандығының 2 курс студенті

Тақудың әкесі қысқа бойлы, қарыны қабақтай мығым келген адам. Менің көзіме қабағы қатулы, қатал адам болып көрінетін. Үйінен қай уақытта шығып кететінін білмеймін, қас қарая келіп көлігінен түсіп жатады. Кейде ізін суытшы жоқ болып кетеді. Бірер күн өткенде қайта пайда болады. Кейде айлап, апталап жоқ болып кетеді. Мен оны бастық дейтінмін.

Сол күні құдық қазған күні кешкісін Тақу мені үйіне алып кетті. Әкесі тағы бір іссапармен кеткен болуы керек.

– Мен жалғыз қалудан қорқамын, – деді менен өтіпкендей. Сосын әкеме қарап:

– Баянды мен алып кетейін, бүгін менің қасымда қонсын. Үйде адам жоқ еді – деді. Әкем бірден келісім беріп:

– Әрине, барсын. Бірақ жақсылап қара. Бұның ылдым-жылдым жоқ болып кететіні бар, адамды әуреке салып, – деді аманат еткендей.

Тақу сол күні менің бар қалауымды жасады. Екеуіміз өзінің бала күніндегі бөлмесін астан-кестен еттік. Менімен бірге бала болып кеткенін қазір түсіндім.

Бөлме іші ғаламат. Қабырғаларына табиғаттың сұлу келбетін керемет көмкерген. Аспанды екіге бөліп қойыпты. Қалықтап бара жатқан құстың суреті. Бір қанатын түн қылыпты. Жымыңдаған жұлдыздары да, жарты екеш айда шынайы салынған. Бір қанаты шайдай ашылған аспан. Күміс күн күлімдеп тұр. Қалықтаған ақша бұлт та өз орынын оңтайлы жерден тапқан. Өзіңді бір аспан астында жатқандай еркін сезінесің. Керемет суретшінің қолынан шыққан туынды екені көрініп-ақ тұр. Болменің бір бұрышында балаға арналған шағын төсек. Бір қабырғаға жабысып тұрған шкаф толы өйыншық. Бірақ, ойынға қанбасам да мені алып кетті.

– Жүр, жатайық. Кеш болды. Ертең ойнаймыз! – деді. Өз үйім болмағасын ба, қыңырлыққа баса алмадым, тез көндім.

Түннің бір уағына дейін мені құшағынан босатпады. – Жеп қояйын ба сені? – деп сүйсінеді. Менің тынысым тарылып өліп барам. «Баланың төсегіне жатамын» деп қулыққа басып едім, босана алмадым.

Сол күні жұрт аяғы басылды-ау дегенде, біреу есік қақты. Тақу естімегендей біраз жатып еді, шыдай алмады. Жұқа көйлегін үстіне іле салып, барып есік ашты. Біреумен ұрысқандай күбір-күбір сөйлесіп жатты. Менің бойымды қорқыныш билеп, дірілдеп кеттім. Кенет Тақу келді де, мені көтеріп алып балалар бөлмесіне апарды. Бұрыштағы шағын төсекке жатқызып, жақсылап қымтап қойды. – Қорқам! – дедім. Жалғыз жатқаннан емес, әлгі келген бейтаныс адамнан қорыққан едім.

– Қорықпа, құлыншақ. Мен бармын ғой. Сен өзің емес пе, осында жатамын деп қоймаған. Ал енді ұйықта! – деді де, бетімнен бір сүйіп кетіп қалды.

Ұйықта дегенге ұйықтай қоясың ба? Көз ілмедім. Арғы бөлмеде не болып жатқанын сезін, біліп, естіп жаттым. Екеуі бірде күледі, бірде тына қалады. Тақудың сол күлкісі әлі құлағымнан кетпейді. Бұл күлкі Тақуға тіпті тән емес сияқты ма, қалай...

Бәрін естіп жаттым. Бейтаныс жігіттің үйге кіргені де естідім, шыққаны да естідім. Тықырлатып кетіп жатқанын ұрланып келіп қарап үлгердім. Өз көзіммен көрдім.

Жатсынатын түрі жоқ. Келіп-кетіп бой үретін алған сияқты. Кіреберістегі киім ілгішке үстіндегісін іліп, бас киімін байыппен айнаның алдына қойыпты. Асықпай киініп, айнаға қарап, өзіне бір сүйсінді де шығып кетті. Ала көлеңкеде түрін анық көре алмаған едім. Шығып бара жатқанда беліне байланған кісенін анық көрдім. Көрдім де: «Бес жұлдызды адам» дедім аузымды басып. Сосын, –Тақу! дедім. – Ол кетті ғой! – дегендей. Тақу тіл қатпады. Екі-үш рет қайталадым. Сосын нәтижесіз сөзімді жиып алып, өзім бардым. Тақу теріс қарап жатыр екен. Өкпелеген баладай арқасын беріп жатыр. Жақын келіп құшақтай алып едім, итеріп тастады.

– Жат, ұйықта! Әлі ұйқтамағансың ба? – деді жекігендей болып. Денесі құрысып, әлденеден шошынғандай тітіркеніп жатты. Мен қайтіп жақындай алмадым. Таң атқанша бір көзімді қысып жаттым. Оның да таңға дейін мазасы кетіп ұйықтай алмағанын білемін.

Содан кейін әлгі бес жұлдызды адамды көп көрегім болды. Соны бір қатты сағынып құмартқаннан емес, өзі көз алдымнан кетпейтін болды.

Қолында бір қағазы бар, қайқаңдап келіп бірдеңесін жазып жатады. Қойнынан бір конверт суырып алып : – Міне! – дейді. Осы бір конвертті көрген адамның барлығы зар еңіреп жылап әкетеді. Жаңа түскен жас келін де, самайын ақ шалған қарт әже де аяғына жармасып:

– Кешір, айналайын, кешір, құлыным. Бір қателік жіберген болар. Тым болмаса мені тыңдашы. Сенің де мендей анаң бар ғой, балам. Көз жасымды көл қылып баламнан айыра көрме! – деп жалынады.

Осы жалынышты үнді көп естідім. Бізге жақын орналасқан үйлердің барлығынан естідім. Бұл бірде:

– Осы үйде тұратын пәленше деген азамат, пәлен жерден осынша зат ұрлаған. Көрген куәгерлер бар, – деп келеді. Бірде: – Осы үйдің баласы орталық наубайханадан нан ұрлаған, – деп келетін. Осы сөздерді қаншама рет естідім. Жаттап та алдым. Оның да жаттап алғанын білемін. Бірақ әдейі қойнынан алып шығып, асықпай ашып, байыппен оқиды. – Бөлім командирінің қолы қойылған, мөр басылған, сондықтан бөлімшеге жүрсін, дейді.

Халық осы бір конверт ашылмай жатып зар еңірейтін, жалынатын. Қаншама ана, бар сөзін айтып өтініп бақты. Оның құлағына кіріп те шықпады. – Бұйрық солай! – деп қатып қалған.

Сонда жасы үлкендер қипалақтап, арлы-берлі жүгіріп маза таппай кететін. Бірер уақытта келіп әлгі бес жұлдызды адамға бір конверт ұстатады. Сонда ғана әлгі неменің қабағы жібiгендей дауысы бәсеңдеп:

– Енді бұзықтық жасамасын! – дейді де, кері бұрылып кететін. Кейін «Бұның сырын кім ашып айта алады, конвертті конверт қана қайтарады» деп айтып жүрдік.

Бірде әкем аулада қолын жуып отыр екен. Жүгіріп келіп арқасына асыла кеттім. Әкемнен күндегідей жылы сөз шыға қоймады. – Балам, қойшы, шаршап отырмын, – деді.

Әкем қанша көңілі сынық бөлсе да, маған сездірмейтін. Бұл жолы үлкен бір істің болғанын іштей сезіп отырғам. Әлгі «бес жұлдызды» келгенде анық көзім жетті. Әдеттегідей аяғын алшаң

басып келді де, бойын тіктеп, оң қолын маңдай тұсына көтерді. Сосын қойнынан конвертті шығара бергені сол еді, әкем бір оқыс әрекет жасады. «Бес жұлдыздыға» қарсы жасалған бұндай оқыс әрекетті бұрын соңды көрген емеспін.

Қолындағы конвертті жұлып алды да: «Жоғал!» деді. Сосын бедірейіп қарап тұрған бетіне конвертті екіге бөліп лақтырып жіберсіп.

– Сен, ит неме! Халықты жеуді қашан қоясың? – деді. – Осы күнге дейін біреудің ала жібін аттап көрген емеспіз. Сен бізді ұры қылып бітірдің. Сен үшін мына халықтың барлығы ұры болғаны ма? – деді өршеленіп. Ұры болса неге апарып қамап қоймайсың. Неге ұры көп, айтшы неге ұры көп, бірақ ұрлық жасап сотталып жатқан біреуі де жоқ қой. Ал айтшы, кімді майшаммен қарап, ұстап, кімді қамап қойдың, айтшы, қане! – деп жағасына жармаса кетті. – Саған керегі ақша ғой, ақша-а-а, жо-о-оқ саған ақша. Қаласаң апарып қамап қой, жоқ саған ақша! – деді. Одан арғысын көре алмадым. Халық та көп жиналып кетті. Кімнен бұйрық келгенін білмеймін, мені Мөңке үйге алып кірді.

Сол айқай түнге дейін жалғасыпты. Абырой болғанда бейбіт тарқасқан екен.

Ертесінде көзімді тырнап ашып, бетімді жумастан Тақудың үйіне жүгірдім. Бардым да: – Бес жұлдызды адамды жеек көрем! – дедім. Айтқанда тістеніп тұрып айттым. Айттым да жауабын күтпестен кері бұрылып кеттім.

Сол кезде Тақудың өзгере бастағанын байқамай да қалыппын.

Түн еді. Айлы түн. Жұлдыздары самсаған самарқау жайлы түн. Көкте күлген түнгі оттардан коз алмай ұзақ жаттым.

– Маңдайың жұлдыздай жарық екен, шырағым! – деді ауылдағы ақсақалдар. – Бақ жұлдызың әрдайым оңынан тусын! – деді кетерімде.

Мені «қаланың баласы» дейтін. «Қаланың баласы келді» деп алысты-жақын барлығы келіп амандасып кетті. «Мынау – туыстарың» деп балаларымен таныстырды. Алыстан ат шалдырып қонақ қылды.

– Маңдайың жарық екен – деді сүйсініп. Адамның маңдайынан болашақты қалай біліп қоятынын білмеймін:

– Болашағың жарқын екен. Тіл көзден сақтасын! – деп жерге түкірді.

Кетерімде барлығы келіп шығарып салды. Өз баласын майданға аттандырғандай әжелер жағы көзіне жас алды.

– Құлыным! – деді еркелетіп. – Келер жылы тағы кел, ата-анаңды ерте кел! – деді.

Осы күні ойлаймын, «Ата-анаңды ерте кел!» дегені үлкен аманат екен-ау деп. Енді ғана түсіндім. Кейде анам тіл шалып:

– Балам, үйге қашан келесің? – дейді көңілі босап. Анамның сағынышы осы сөздің астарында жататын.

Ата-әжем де балаларын дәл осылай сағынған екен-ау...

– Бақ жұлдызың оңынан тусын! – деді.

Самсаған жұлдыздардан көз алмай ұзақ жаттым. Сосын ойладым. «Осы аспанға қараймын, көп қараймын. Жұлдыздың туғанын өлі күнге көрген емеспін. Керісінше жұлдыз аққанын көрдім. Жапыраққа тұнған тамшы мөлдіреп тұрады да, бір тамырдың бойынан жол тауып сырғып келеді де, жерге тамып кетеді. Дәл сондай. Жарқырап тұрады да, кірпік қаққанша жалт етіп көзден ғайып болады. Әлгі бес жұлдызды да ғайып болды ғой. Тақу да ізім-ғайым жоқ».

Бес жұлдыздыны сол алып келгендей кектеніп кетіп едім. Енді сағынып жүрмін.

Ұлы ұстаз ұлағатымынан айналдым... Ұлытылмас бейнең ұлтты, өнерді, ақиқатты сүюге ұлағатпен тұратындай. Мен үшін «Сығай» деген сөздің баламасы «сын», «ақиқат», «ар-намыс», «иешкіре», «мәдениет», «адам» деген сөздермен тұрмас, мағыналас көрінеді. Шынмен де, «сын» сипатыңыз, «ақиқат» - ұстанымыңыз, «ар-намыс» - ақарыңыз, «иешкіре» - көкірегіңіз, «мәдениет» балмысыңыз, «адам» аласармас тұғырыңыз іспеттес емес пе?! Осынау қасиеттеріңізді бізге қалыптастыруға барыңызды сарғатыңыз. Әлі есімде... «Күнделик жазыңдар, күн өте келе қорек ететін азықтарыңа айналады» дегеніңіз. Міне, сол сөзбен қалыптан тасталамайтын қайың дәптерім. Дәптер екем дәптер де менімен бірге сізді есіме алып, өткенді бір сараптап отыр. «Менің өлі үйренерім көп еді ғой» деп өкінем, күнделигім: «...өлі жазар естеліктер ескерусіз қалды ғой» деп, налу үстінде.

22.09.2014 ж. күнгі күнделик парақшам «Абырай арқалаған күн» деп, өткеннен шипес із салып жатыр. «Мирас кеуіміз Әмірбек ағайдың ұйыне жиһаздар кіргізісуге еріп бардық. Жал байы өнегелі өңгіме, зиялы өзіл, қағытта қалжың, астарлы шындық аралас кенес құра отырып, ұстазымыздың ұлының жаңа басына бардық. Жеткесін өдетіміне маған: «Әуей, Серісің ғой! Әй, Миа?» деп, Мирасқа қарап мені мензей отыра «...міне, нағыз Ақан сері. Күндіз-түні Көкшетау арасына жаяу жортады, басқан ізін барыстай сездірмес сері ғой» деп, шығымнан қағып-қағып, күлкіге басты. Көкше дегесін Сөкен сері есіне түссе керек, «Сөкен Жүнісовпен өте жақсы араластым. Өзінің құлағының мүкісі Балғасын Балар, Бөрінің құлағы естілейтіндей, тып-тыныш келе жатыр: «Әй, Әмірбек!» деп айғай салатын. Сонда мен: «Әй, Сөкен-ау бұның ұят емес пе, құлақтың жардың ғой. Өзің классиксің, Әуезовпен басқа жеке тұлға туралы монографиялық роман жазған кім бар еді? Әрине, сен. Анау-мынау емес Ақан сері жайлы. Енді даурығып, айғайлағаның өрескілдік емес пе?» деген де, жарықтың көңілді адалы еді ғой, сол сөзге марқайып: «Не, расымен ө?! Менің жанымда анау жазушы-драматургтің деп жүргендер кім ө?» деп, күлші еді» деп ұсазым біртуарлар жайлы сыр шерткен-ді. Ұлының ұйыне өкелген заттарды қабылдап алып Балғасын, ұстаз бізді апарып салуға қалғанды. Үшеуіміз шынға беріске ұйыне қалып аяқ киімдерімізді кие бастап едік, ағай: «Нұрислам, аяқ киіміңді кигізіп жіберің!» деді қасығын ұсынып. Елтең қағып отыра қалып, аяқ киімін кигізіп жатыр ем (мені аар санап тұр деп айлады ма сен) «Намыстанба, қайта мақтан, ертең аса сөтіңмен мақтанасың. Ұстазының игілігіне жараланған әр сөз шөкірті үшін абырай!» - деді, арқалынан қағып. Мен Балғам: «Жақ, бәттен айламаңыз! Маған абырай, үлкен құрмет!» дедім шынайып жүректен.

Тағы қайсы бірін айтайын. Айтып орталатып, жазып тауыса қыетіндай сіз көлім емессіз ғой. Сіз - дария, өршеленген өзен, тұздық пендісіз. Тізіңіз өр сөзіңізді кезінде жете түсінбесім де, қазір астарын ұғынып келемін. Алғашқы сабағыңыздан 14.9.2013 ж. «Мен - қыздың жасаған жүргіндей балу керек» - деп, айтқаныңыз

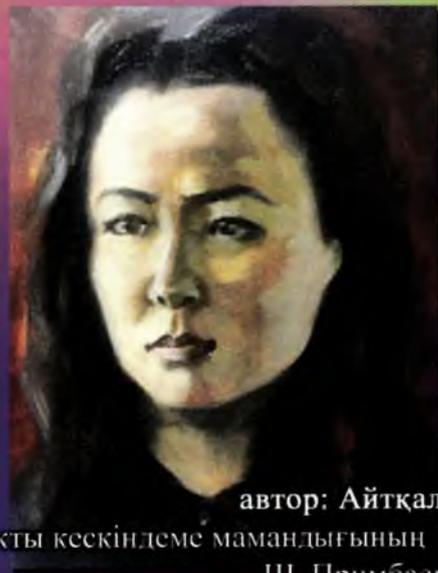
даншпандық, даусыз ұлағаттылық қай. 12.2.2014 ж. /
 «Кудіретті көз жасы болмаса, адамзат күлкіден жонданып
 кетер еді» деп, Баққожа Мұқайдың сөзін қазіргі біздерге
 арнағандай айтыпсыз-ау. Сіз бар да жолау, қалығу,
 қайтыру, қайлығу сонды жат қасиеттерді айламаған да
 сезбеген де екенміз. Ал, қазір ше? Кім бар, сіздің арыныңыздан
 жоқтатпас? 10.10.2013 ж. / Нуржан кеуіміздің өлеңдерімізді
 ерінбей тыңдап балып, «Поэзия - поэтикалық айдан
 туындайды. Менің шөкірттерімнің әрқайсысы әр түрлі.
 Сендерді де таңдаған себебім «масаббатшыл», «руашыл»
 баллыстарың. Мен сендерді маман ету үшін барымдан салам,
 бірақ ең бастысы сендерден «адам» шығару міндетім. Сендер
 маған сеніңдер. Маған сенгенде ғана селбесе отырып қатынас
 орнаталың. Ал, сенімсіздік - сырғанақ мұзбен тету, қалға
 ұсталмайды, ұзаққа сақталмайды. Мен адасам бірге
 адасасыңдар, мен жеңілсем менімен бірге жеңіліс
 табасыңдар...» деп едіңіз дөріс ұстінде.

О баста атық жет, сіз ажалға жеңілгесін, менде жеңілдім
 ғай деп жүргенмін. Бірақ, сіз тиітпей де жеңілмеңіз. Сіз
 жеңдіңіз. Себебі, адам болып келдіңіз, абырайлы адам болып
 кеттіңіз фәниден. Кетсеңіз де ертеңге жұмбақ, балашаққа
 аманат қалдырдыңыз. Ол түгел бір дөуірдің, жалпы қазақ
 өнерінің өмірінің тариатын өзіңізбен бірге өкеткеніңіз. Демек,
 соны дерттеу, сол шөкірені бұрмалалмай сақтау бізге иешуе
 тиісті жұмбақ, арқалауға тиісті өте ауыр аманат.
 Өзіңізбен арқалап өкетсеңіз де артқыға жал салып, әр істің
 ұшын көрсетіп кеттіңіз. Міне, бұл біздің аманатқа жасар
 алғышарт қадалымыз. Бірақ, бір айтарымы «Сығаймен» бірге
 тұтас тарих тапырақ жалмылғаныммен «сын» кәмілген жоқ.
 Аралалыстар сияқты әр түрлі тапырағына дейін сараптап
 жөдігер іздегендей, тариаты қайта тірілту қайсыбірлімізге де
 бақ, барым, міндет. Біріміздің алқылығымыздан біріміз
 талтырып туғендейік, тірілтейік тариаты!

Ұлы ұстаз, сіз өнермен бірге мәңгі жасайсыз. Өйткені, өнер
 жасауда өткеннен бүгінге, бүгіннен ертеңге қалдырған он тағыз
 кітабыңыз бөрімізге темірқазық. Сізді жоқтайтындар көп,
 іздейтіндер де табылады. Себебі, қасіретке оранып қарақурым
 халқың қалды. Өзіңдей ақсақалсыз ақсүйек театр өнері қалды.
 Әр құлақта ұнның, әр жүректе рухыңыз, әр қағазда сияңыз
 қалды шипейтін. Түтініңізді өмірлес арыс ұлдарыңызбен, із
 кесуші шөкірттеріңіздің өзі неге тұрады. Жұдырықтай
 жүрегіңіздің жарасы жұртыңыздың наласы, өнердің ертеңгі
 бағасы еді ғай... Сол дерттің дауасын біз де ізейміз, күндердің бір
 күні дөрүменін табалың...

Иә, сағай айтпағым асы қожым-қожым болған қайым
 дөптерім. Бұл менің саған ғана бөліскен сырым... Саған ғана
 аян, ертеңге берген антым.

Нурислам ӘБДИЛ,
 театртану мамандығының 2 курс студенті
 профессор Ә. Сығай шеберханасы

автор: Айтқали ӘШІМБЕК
станокты кескіндеме мамандығының I курс студенті
Ш. Примбаев шеберханасы

Сбылась голубая мечта!

1 марта 2015 года в связи с переездом в новое здание коллектив театра «Жастар» провел обряд открытия согласно казахским традициям. Теперь столичный театр «Жастар» можно будет найти по адресу здания бывшего Национального академического театра оперы и балета им. К. Байсеитовой – именно здесь продолжит свой творческий путь молодёжный театр «Жастар».

Восемь лет назад под предводительством художественного руководителя театра Нурканата Жакыпбая сделал свои первые шаги театр «Жастар». Вы не поверите, за эти восемь лет театр переезжал с места на место семь раз! И вот теперь молодёжный театр Астаны имеет своё собственное здание. Первого марта свои пожелания благополучия на новом месте выразили Бекболат Курмангожаев, Гани Кульжанов, Айболат Сексенбаев и многие другие.

Церемония получилась по-домашнему уютной. Перед первым официальным входом коллектив – актёрская труппа, администрация и технический персонал театра – выпустили в небо воздушные шары с пожеланиями всего самого лучшего на новой месте. Отдельного упоминания заслуживает надпись «Жастар театры» уже в здании театра, сделанная из шоколадных конфет с логотипом театра. Каждый желающий, начиная с директора, смог сфотографироваться на фоне сладкого подарка.

Нужно отметить, что данное событие явилось символичным, коллектив театра вошёл в новое здание в первый день весны. Что ж, будем считать это хорошим знаком! И напомним, что официальное открытие театра по адресу: ул. Есенберлина, 10 будет позже. Мы, конечно, проинформируем вас об этом заранее!

Очень скоро столичный театр снова будет готов принять под новым сводом любителей театра! Так пожелаем коллективу театра «Жастар» удачи и новых свершений!!!

Творческая встреча с ведущими кинематографистами Казахстана

Кафедра «Кино и ТВ» КазНУИ продолжает традицию – творческие встречи студентов с ведущими казахстанскими кинематографистами. В Казахском национальном университете искусств состоялась творческая встреча известного казахстанского кинорежиссёра, заслуженного деятеля Республики Казахстан, члена Союза кинематографистов Казахстана Жетируова Жанабека со студентами I курса специальности «Операторское искусство». Жанабек Ибайраханович рассказал студентам о Творческом объединении документального кино киностудии «Казахфильм» им. Ш.Айманова, где он является руководителем. Задачи творческого объединения – создание высокохудожественных документальных фильмов и сериалов, ориентированных на массовую зрительскую аудиторию. Также рассказал о своих творческих работах. Господин Жетыруов подарил «Кафедре «Кино и ТВ» свои документальные фильмы. Студенты проявили большой интерес к данной встрече.

СПРАВКА:

Жанабек Ибайраханович Жетируов - известный казахстанский кинорежиссер, сценарист и продюсер.

Жанабек Ибайраханович – «Заслуженный деятель Республики Казахстан», член Союза Кинематографистов Казахстана.

Работы Жетируова Жанабека были представлены на мировых кинематографических конкурсах и фестивалях, где были оценены по достоинству.

В его копилке такие награды как:

- 2007 г. 28 октября. Диплом лауреата. II Международный кинофестиваль семейных и детских фильмов «Верное сердце». На этом фестивале фильм «Записки путевого обходчика» удостоился сразу двух Гран-при. Режиссер Ж. Жетируов – «За лучший полнометражный фильм» и актер Нуржуман Ыктымбаев – «За лучшую мужскую роль»;
- 2007 г. 22-28 февраля. Диплом. Международный фестиваль кинематографических дебютов «Дух Огня»;
- 2007 г. 22-28 февраля. Приз «Бронзовая тайга». Международный фестиваль кинематографических дебютов «Дух Огня»;
- В 2007 г. фильм «Записки путевого обходчика» стал Лауреатом Национальной кинематографической премии СК Казахстана Б.Трошева - «За лучшую операторскую работу», а актер Н.Ыктымбаев – «За лучшую мужскую роль»;
- 2006 г. Награда Туринского (Италия) кинофестиваля. Фильм «Записки путевого обходчика» получил Приз Международной кинопрессы FIPRESCI, и Приз Публики;
- 2004 г. Диплом. Республиканский конкурс «Астана-Бәйтерек- 2004». Документальные фильмы «Кенесары» и «Махамбет» завоевали Гран-При в номинации «Лучший документальный фильм»;
- 1996 г. Гран-При «Фонда Казахстана Сорос». Документальный фильм автора «Дорога».

Современные технологии. Виртуальная студия.

В современных условиях формирование культуры в обществе непосредственно связано, в первую очередь, с профессиональным качеством подготовленных специалистов в области культуры и искусства. Качественное обучение и подготовка данных квалифицированных кадров играет важную роль в функционировании и развитии всей системы культуры и искусства, художественного образования Казахстана.

Основой работы «Кафедры «Кино и ТВ» является стратегический план развития КазНУИ. В рамках своей деятельности «Кафедра «Кино и ТВ» проводит творческие встречи и мастер классы с ведущими зарубежными компаниями.

Представители компании «ОРАД» (Израиль) провели мастер класс на «Кафедре «Кино и ТВ» КазНУИ. Александр Финкельштейн, директор по СНГ и Александр Таубкин, инженер рассказали о компании «ОРАД», которая более 20 лет занимается освобождением творческих профессионалов от технических ограничений в сфере оформления эфира, художественного оформления передач и студий в кино и в телеиндустрии.

Тема встречи:

- *Что такое виртуальная студия?*
- *Видеостена и её оформление*
- *Мобильная виртуальная студия*
- *Оформление телевизионного эфира*

«ОРАД» первой разработала систему виртуальной студии и на сегодняшний день предлагает вещателям полный инструментарий для работы в студии и эфире.

Студенты и преподаватели «Кафедры «Кино и ТВ» с большим интересом слушали мастер класс и видели преимущества виртуальных студий во всех видах трансляций, таких как новости, информационно-аналитические, детские, музыкальные программы и многое другое. В сравнении с обычными декорациями, виртуальные студии требуют минимум обслуживания, то же самое пространство может быть использовано для большого количества программ, и даже студия размером не больше, чем 3х3 метра может приобрести вид шикарного большого павильона.

Виртуальные студии предлагают универсальное графическое решение. Графика на переднем плане, например, наложенные изображения, бегущие строки, рекламные сообщения и любой другой графический объект, могут накладываться на любой план виртуальной студии и отправляться в эфир из той же системы, таким образом, предоставляя единую систему оформления эфира. Кроме того, виртуальная студия может быть интегрирована в большие программы, подключена к внешним базам данных и даже интегрирована в новостные программы.

Первое заседание киноклуба было посвящено **презентации документального фильма** о Темирбеке Жургенове – выдающемся государственном и общественном деятеле, публицисте, глубоком знатоке казахской культуры, внесшем огромный вклад в развитие образования, культуры и искусства.

На презентации присутствовали его потомки, известные деятели культуры, а также создатели фильма, **Заседание состоялось 13 февраля (пятница) 2014 года.**

После продолжительных каникул клуб «Киномуза» полноценно возобновил свою работу. 20 февраля 2015 года объектами для просмотра и обсуждения стали фильмы прошлогоднего кинофестиваля «Кыргызстан – страна короткометражных фильмов». Провел заседание, участник, представлявший нашу страну – Айдос Сейтжан. Он рассказал собравшимся об истории фестиваля, его формате и основных особенностях. Четыре из пяти представленных фильма, в числе которых и два документальных были выбраны Айдосом из отечественной программы фестиваля, так что зрители смогли разглядеть некоторые тенденции современного кыргызского кинематографа. Ниже предлагаю желающим ознакомиться со списком просмотренных фильмов и их заслугами на фестивале.

Национальный конкурс:

«Лучший фильм» - «Прах земной», реж. Чолпонай Борубаева;
«Лучшая режиссура» - «Жена моего отца» реж. Венера Джаманкулова;
«Специальный приз жюри» – «Физрук, золото и река», реж. Аманбек Ажымат;
«Граница», реж. Асель Жураева – без призов.

Международный конкурс:

«Лучший фильм» - «Каждый первый», реж. Николай Котяш (Россия)

По версии же «Киномузы» лучшим из увиденного был признан фильм «Физрук, золото и река».

**КЫРГЫЗСТАН
СТРАНА
КОРОТКОМЕТРАЖНЫХ
ФИЛЬМОВ**

**МЕЖДУНАРОДНЫЙ
КИНОФЕСТИВАЛЬ**

АРТ ГАЛЛЕРИ

автор: Дана АМРЕНОВА,
студентка 4 курса, специальность станковая живопись,
руководитель: А. Мусалимов

К международному дню кино группа киноведов первого курса решили сделать опрос среди преподавательского состава Казахского национального университета искусств, с целью узнать личные предпочтения любимых мастеров. Были заданы вопросы: «Какие ваши любимые фильмы?», «Почему именно этот фильм является любимым?» У всех участников опроса оказались свои фавориты. Но... что, ни говори: хороший вкус всегда отличает хороший выбор кино!

Итак, продолжаем!

Утекешева Алма Каратаевна

Доцент кафедры «Кино и ТВ», режиссер телевидения

Любимые фильмы:

- 1.«Однажды в Америке», реж. Серджио Леони, 1984 г.
- 2.«Андеграунд», реж. Эмир Кустурица, 1995г.
- 3.«Любовное настроение», реж. Вонг Кар-вай, 2000 г.
- 4.«Кыз Жибек», реж.Султан-Ахмет Ходжиков, 1970г.
- 5.«Клеопатра», реж. Джозеф Лео Манкевич, Рубен Мамулян, Дэррил Ф.Занук, 1963 г.
- 6.«Судьба человека», реж. Сергей Бондарчук, 1959 г.

Мукушева Назира Рахмановна

Доцент кафедры «Искусствоведение», кандидат искусствоведения, киновед

«На вопрос студентов – «Каким должен быть хороший фильм?», – всегда отвечаю, что он должен быть искренним, независимо от жанра, стиля, игры актеров и т.д. Не только для меня, думаю, но и для всех, хорошее кино – это кино, которое искренне рассказывает о времени, о человеке. Такое кино заставляет думать, чувствовать, переживать... Поэтому, такие фильмы, как «Дорога», «Следы уходят за горизонт», «Атамекен», «Бауыр», «Иллюзионист», «Обыкновенный фашизм», «Токийская история» и др., останутся классическими кинопроизведениями на все времена».

Любимые фильмы:

- 1.«Токийская история», реж. Ясуджиро Одзу, 1953 г.
- 2.«Дорога», реж. Федерико Феллини, 1954 г.
- 3.«Следы уходят за горизонт», реж. Мажит Бегалин, 1964 г.
- 4.«Обыкновенный фашизм», реж. Михаил Ромм, 1965 г.
- 5.«Атамекен», реж. Шакен Айманов, 1966 г.
- 6.«Иллюзионист», реж. Йос Стеллинг, 1983 г.
- 7.«Бауыр», реж. Серик Апрымов, 2013г.

Жумашева Гульжан Кенжегалиевна

Доцент кафедры «История Казахстана и гуманитарных дисциплин», кандидат филологических наук

Любимые фильмы:

- 1.«Кыз Жибек», реж.Султан-Ахмет Ходжиков, 1970г.
- 2.«Меня зову Кожа», реж. Абдулла Карсакбаев, 1963г.
- 3.«Призрак», реж. Джери Цукер, 1990 г
- 4.«Судья», реж. Дэвид Добкин, 2014 г.
5. Фильмы режиссера Леонида Гайдая

Птыралиев Еркинбек Абайбекович
Преподаватель кафедры «Кино и ТВ», кинооператор

Любимые фильмы:

- 1.«Зеркало», реж. Андрей Тарковский, 1975г.
- 2.«Конформист», реж. Бернардо Бертолуччи, 1970г.
- 3.«Балкон», реж. Калыкбек Салыков, 1988г.
- 4.«Крестный отец, часть I», реж. Френсис Форд Коппола, 1972 г.
- 5.«Расёмон», реж. Акира Куросава, 1950 г.
- 6.«Семь самураев», реж. Акира Куросава, 1954г.

Смаилова Инна Тлековна

Доцент кафедры «Искусствоведение», кандидат искусствоведения, киновед

«Для меня самым гениальным фильмом в простоте и чистоте изображения остается «Аталанта» Жана Виго. А самым-самым личным – «Любовное настроение», потому что «все так обманчиво и неопределенно», только память сердца и чувств вечна, – и об этом изящная режиссура Кар-Вая».

Любимые фильмы:

- 1.«Аталанта», реж. Жан Виго, 1934 г.
- 2.«Любовное настроение», реж. Вонг Кар-вай, 2000г.
- 3.«Однажды в Анатолии», реж. Нури Бильге Джейлан, 2011г.
- 4.«Красная тонкая линия», реж. Теренс Малик, 1999г.
- 5.«Фейерверк», реж. Такеши Китано, 1997 г.
- 6.«Бахытжамал», реж. Адильхан Ержанов, 2010г.
- 7.«Шильде», «Кайрат», «Жол» реж. Дарежана Омирбаева

Абдикаримов Мейрамбек Ахметкаримович
Преподаватель кафедры «Кино и ТВ», оператор

Любимые фильмы:

- 1.«Меня зовут Кожа», реж. Абдулла Карсакбаев, 1963г.
- 2.«Крестный отец», реж. Френсис Форд Коппола, 1972г.
- 3.«Летят журавли», реж. Михаил Калатозов, 1957 г.
- 4.«Иваново детство», реж. Андрей Тарковский, 1962 г.
- 5.«Джанго», реж. Квэнтин Тарантино, 2012 г.
- 6.«Бесславные ублюдки», реж. Квэнтин Тарантино, 2009г.
- 7.«Начало. «Бэтман», реж. Кристофер Нолан, 2005 г.

Батыров Алибек Ерболатович

Руководитель службы международного сотрудничества и творческой деятельности КазНУИ

Любимые фильмы:

- 1.«Зеркало», реж. Андрей Тарковский, 1975г.
- 2.«2046», реж. Вонг Кар-Вай, 2004 г.
- 3.«Осень в Нью-Йорке», реж. Джоан Чэнь, 2000г.
- 4.«Талантливый мистер Рипли», реж. Энтони Мингелла, 1999г.
- 5.«Авиатор», реж. Мартин Скорсезе, 2004г.

Размышление на тему: «Роль музыки в современном обществе»

«Что такое география? – Место; Что такое история? – Время; Что такое культура? – Это заполнение места и времени», сказал музыкант, искусствовед Михаил Казиник. В ней он ясно обозначил, что вне зависимости от пространства и течения времени, культура неизменно присутствует в нашей жизни. Вопрос в другом: насколько важна ее роль?

В век информационного и технического прогресса понятия географии и истории значительно сузили свои границы. Средства перемещения позволяют нам за довольно короткое время оказаться в любой точке Земного Шара (и даже за его пределами). Инновационные технологии дают возможность докопаться до тех сведений человеческой истории, разгадать которые еще в недавнем прошлом не представлялось возможным. Ситуация же, касающаяся культуры, наоборот, стала доступна в таком многообразии, охватить которое во всем объеме вряд ли удастся в ближайшее время.

Бесспорно, одной из самых ярких и интересующих нас сторон культуры, является МУЗЫКА. Именно она наиболее сильно воздействует на наши эмоции и чувства. Ни один день в жизни современного общества не обходится без музыки. Она звучит повсюду: на концертах, в парках, радио- и телеэфирах. Более того, выйдя на улицу, каждый из нас сразу же увидит минимум десяток человек в наушниках, слушающих музыку в своих плеерах. Это потому, что музыка может воплотить и донести любую идею, а эстетическое удовольствие, которое она дарит, позволило ей выдвинуться в ранг одного из самых сильных и высокохудожественных видов искусства.

Как известно, искусство – это продукт человеческой деятельности, направленный на формирование его духовного развития, на воспитание чувства прекрасного. Вот только не всякую музыку можно назвать искусством. К последнему, безусловно, относят музыку классического направления, или как ее сейчас принято называть «элитарную». По той причине, что для ее восприятия требуется определенная подготовка и слушательского опыта, а ведь еще несколько десятилетий назад она была весьма популярной. Но в настоящее время сфера человеческих интересов стала разнообразней, и число людей, которые специально посещают концерты классической музыки, тратят на нее свое время – невелико. В основном это музыканты-профессионалы или большие любители. Вся остальная музыка не обладает такой художественной ценностью, она не требует специального вникания в свою суть, выполняет функцию отвлечения и просто заполняет собой повседневные дела, а фактически становится «фоном» нашей жизни. И, конечно же, не является показателем высокого культурного уровня.

Здесь хотелось бы провести параллель с индустрией моды. В ней, как и в музыкальном искусстве есть создатели, исполнители и потребители. А так же четкое разделение. Одежда массового производства применяется в повседневности, она удобна и доступна. Наряды же, которые нам демонстрируют с подиумов и в модных журналах, в свою очередь, являются произведениями искусства, чем и вызывают у модников восхищение и эстетическое удовольствие. Такая одежда, безусловно, непригодна в обычной жизни, но в то же время, пользуется широким спросом и находит практическое применение. Ее часто надевают на праздничные мероприятия, выход в свет. Таким образом, люди следят за модными новинками, стараясь подчеркнуть свой стиль и выработать художественный вкус.

К сожалению, стремление повысить свой культурный уровень в области музыкального искусства, мы наблюдаем довольно нечасто. Нас, музыкантов-профессионалов, это должно волновать в первую очередь. Для чего существует наша профессия? Кто, если не мы, первым попытаемся выйти из сложившегося кризиса?

И, наконец, чтобы все-таки ясно определить – какова роль музыки сегодня, достаточно задать всего один вопрос: можем ли мы жить без нее? Думаю, что нет. Но уровень музыкальной культуры, на котором мы хотим находиться, должен заставить нас быть более требовательными и избирательными.

70-летию Великой Победы посвящается

В 2015 году отмечается 70-летний юбилей со дня Победы Великой Отечественной войны.

Война... Много ли мы знаем о ней? Да, мы читаем литературу, посвященную Великой Отечественной войне. Мы смотрим документальные и художественные фильмы, воссоздающие хронику военных лет. И все же нам, молодому поколению, сложно осознать те трудности лихолетья, которые выпали людям, пережившим войну. Героям, отдавшим свою жизнь. Мы можем только сказать: «Огромное Вам Спасибо за эту

Победу!».

Юбилею Великой Победы «Астана опера» посвящает цикл из 12 концертов «Классика на все времена». Первый музыкальный вечер «Музыка Франции» состоялся 19 февраля в Президентском центре культуры, где прозвучали сочинения Габриэля Форе, Эрнеста Шоссона, Камиля Сен-Санса и Жак Ибера.

Открылся концерт поэмой «Пляска смерти» Сен-Санса в исполнении симфонического оркестра «Астана Опера» под управлением Заслуженного деятеля РК Абзала Мухитдинова. Соло на скрипке исполнял Заслуженный деятель РК Багдат Абильханов.

Ведущий вечера рассказал о фантастической ночной сцене «Плясок», разыгрываемой на кладбище. И действительно, когда заиграла музыка, в зале словно прошел вихрь и разгул дьявольских сил – соло скрипки звучало так резко, как будто вот-вот оборвутся струны. Очень точно об этом произведении написал советский музыковед Юрий Кремлев: «Трудно отделаться от щемяще неуютного чувства при слушании этой музыки, в которой так рассчитанно мало эмоций и так пугающе обнажены безотрадные видения небытия».

Следующим номером концерта было произведение Шоссона «Поэма для скрипки с оркестром» в блестящем исполнении солистки симфонического оркестра «Астана Опера» Айсулу Байкеновой. Монолог скрипки звучал очень выразительно, погружая слушателей в глубокое философское состояние.

Контрастом этому музыкальному произведению стало сочинение Форе «Павана» – музыка, которая обладает невероятной красотой и просветленностью! Зал как будто пронзила атмосфера духовной чистоты, тепла и света.

В завершении вечера прозвучал Концерт для флейты с оркестром Ибера. Его произведение было посвящено выдающемуся французскому флейтисту XX века Марселю Моизу. Балжан Сапарова, солистка «Астана Опера», лауреат международных конкурсов, поразила слушателей виртуозной техникой. Концерт стал ярким завершением прекрасного вечера классической музыки.

Эльвира ХАЙДАРОВА,

студентка 3 курса специальности «музыковедение»

Куратор рубрики «Музыкальный акцент»

Д.М. Мосиенко

5 февраля в галерее искусств «Хас Санат» состоялось открытие персональной выставки известного казахстанского художника Асхата Ахмедиярова. Художник работает в разных жанрах современного искусства. На выставке «Нафталин» представлены не только картины, но и видеоарт, инсталляция, серии фоторабот. Асхат Ахмедияров уделил мне время и ответил на несколько вопросов о своем творчестве. Говорил художник коротко и точно, ведь нет смысла разглагольствовать, когда картины говорят за тебя.

- Здравствуйте, Асхат. «Нафталин» – это Ваша вторая персональная выставка, спустя 20 лет, почему перерыв был таким большим?

- Здравствуйте. Скорее всего, из-за экономических трудностей, финансовых проблем, потому что персональная выставка требует затрат. Одновременно трудности финансовые сопрягаются с внутренним настроем. Когда оба эти вопроса не решены, выставку трудно организовать.

- Вы специально готовили картины на эту выставку или составляли её из уже имеющихся работ?

- Нет, не специально. Есть ранние работы за 2008 год и работа «Дворники» 2009 года. Более свежие работы серии «Подданные». Через выставку «Нафталин» я сделал заключительный этап работы в дополнение к некоторым моим произведениям.

- Серия представленных на выставке работ выполнена в технике «Босоногое искусство», то есть изображение натаптывается на холст. Какого эффекта Вы добиваетесь при создании картины в этой технике?

- Это энергетика, воспоминания с детства, это впечатление не дает мне покоя. Работы получаются фактурными, нет необходимости останавливаться на деталях и на сходстве, важен только характер, есть экспрессия. Вот это меня вполне удовлетворяет как художника.

- Работы в технике «Босоногое искусство» представлены вместе с фотоработами, как такие разные по материалу произведения сосуществуют в одной выставке?

- «Босоногое искусство» не связано непосредственно с современной живописью, но смотрится неплохо из-за отсутствия цвета, может быть, присутствует минимализм и это выглядит современно. Сосуществуют они, потому что фотографии тоже черно-белые.

- На некоторых фотоработах присутствует Вы сами. Это решение основано на желании «говорить» от себя?

- Дело в том, что я пробовал нанимать моделей, но модели все-таки не полностью выражают все, что я хотел показать на снимках. И приходится быть самому артистом. На сегодняшний день я может уже «приелся» как артист на своих фотографиях зрителям. Думаю, что буду привлекать наиболее подходящих персонажей.

- За творчеством каких современных казахстанских художников Вы следите?

- Много интересных художников. Я не скажу, что Казахстан обделен художниками в современном искусстве. Мой преподаватель Симаков Виталий Александрович, у него хорошие работы. Алма Менлибаева, Бахыт Бубиканова, также Георгий Трякин-Бухаров очень сильный художник.

- Как Вы планируете развивать свое творчество?

- В основном это то, что не затрудняет самовыражение. Точно знаю, что я не буду уже «копаться» на холсте, искать внутреннее состояние, раздвигать эти рамки внутри холста. Скорее всего, это просто выражение. Выражение, но не ремесленное искусство, в этом я уверен.

Беседовала: Амина ГАБДРАШИТОВА

P.S. Представляю фотографии с выставки и мастер-класса.

Записки
искусствоведа

автор: Дана АМРЕНОВА,
студентка 4 курса, специальность станковая живопись,
руководитель: А. Мусалимов

Астана 2015 жыл

